

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΑ'

Συνδρομή ἑτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20 — Αἱ συνδρομαὶ ἀρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστης ἐτους καὶ εἶναι ἑτησίου. — Γραφεῖον Διευθ. Ὁδὸς Σταδίου 32.

2 Μαρτίου 1886

ΚΟΛΟΜΒΑ

Διήγημα Προσπεύρου Μεριμέ.

(Μετάφρασις Ν. Γ. Π.)

(Συνέχεια, βλ. σ. 118).

Ὁ Ὅρσο καὶ ὁ νομάρχης ἔμειναν ἐπὶ ἓν τέταρτον τῆς ὥρας σιγῶντες, ἑκάτερος εἰς μίαν γωνίαν τῆς αἰθούσης· ἡ δὲ Κολόμβα, ἥς ἡ ὄψις ἐμαρτύρει ὅσον ὑπερηφανεύετο ἐπὶ τῷ θριάμβῳ τῆς, ἐκύτταζε ποτὲ μὲν τοῦτον, ποτὲ δ' ἐκεῖνον, στηριζομένη εἰς τὸ τουφέκιον, δι' οὗ ἐπετεύχθη ἡ νίκη.

«Τί τόπος εἶναι αὐτός! Τί τόπος! ἀνεφώνησε τέλος ὁ νομάρχης, ἐγερθεὶς βιαίως. Κύριε Δέλλα Ρέββια, ἐσφάλατε. Σᾶς ζητῶ νὰ μοὶ δώσητε τὸν λόγον τῆς τιμῆς σας, ὅτι δὲν θὰ μετέλθητε βίαν καὶ θὰ ἀναμείνητε τὴν ἀπόφασιν τῆς δικαιοσύνης περὶ τῆς κατηραμένης αὐτῆς ὑποθέσεως.

— Μάλιστα, κύριε νομάρχα, ἐσφάλα κτυπήσας τὸν ἀχρεῖον ἐκείνον· ἀλλ' ἐπὶ τέλους τὸν ἐκτύπησα, καὶ δὲν δύναμαι νὰ ἀρνηθῶ εἰς αὐτὸν τὴν ἱκανοποίησιν, τὴν ὁποίαν μοὶ ἐζήτησεν.

— Αἱ! ὄχι! αὐτὸς δὲν θέλει νὰ μονομαχήσῃ μαζί σας!... ἀλλ' ἂν σᾶς δολοφονήσῃ... Τοῦ ἐδώκατε πρὸς τοῦτο ἀφορμὴν, καὶ πλέον τοῦ δέοντος.

— Θὰ φυλαχθῶμεν, εἶπεν ἡ Κολόμβα.

— Ὁ Ὅρλανδούτσιο μοῦ φαίνεται γενναῖος, εἶπεν ὁ Ὅρσο, καὶ ἔχω καλλιτέραν γνώμην περὶ αὐτοῦ, κύριε νομάρχα. Ἐβιάσθη νὰ σύρῃ τὸ ἐγχειρίδιόν του, ἀλλὰ καὶ ἐγὼ ἂν ἤμην εἰς τὴν θέσιν του ὥςως θὰ ἔκαμνα τὸ ἴδιον. Καὶ εἰμαι εὐτυχὴς διότι ἡ ἀδελφή μου δὲν ἔχει ἀδύνατον τὴν χεῖρα, ὥς τὰ γυναικάρια τοῦ συρμού.

— Δὲν θὰ μονομαχήσητε! ἀνεφώνησεν ὁ νομάρχης· σᾶς τὸ ἀπαγορεύω!

— Ἐπιτρέψατέ μοι νὰ σας εἶπω, κύριε, ὅτι προκειμένου περὶ ζητημάτων τιμῆς μόνον ἐξουσίαν ἀναγνωρίζω τὴν ἐξουσίαν τῆς συνεδρήσεώς μου καὶ οὐδεμίαν ἄλλην.

— Δὲν θὰ μονομαχήσητε, σᾶς λέγω!

— Δύνασθε νὰ διατάξητε τὴν σύλληψίν μου, κύριε... δηλαδὴ ἂν μείνω νὰ μὲ συλλάβουν. Ἀλλὰ καὶ τοῦτο γενομένου, μόνον ἀναβολὴν θὰ

κατορθώσητε πράξεως ἀπαραιτήτου πλέον. Ὑμεῖς γινώσκετε, κύριε νομάρχα, ὅσον ἐπιτακτικὰ εἶναι τὰ ὑπὸ τῆς τιμῆς ἐπιβαλλόμενα καθήκοντα, καὶ κατανοεῖτε ὅτι ἄλλως δὲν γίνεται.

— Ἄν συλλάβητε τὸν ἀδελφόν μου, προσέθηκεν ἡ Κολόμβα, τὸ ἥμισυ τοῦ χωρίου θὰ κηρυχθῇ ὑπὲρ αὐτοῦ, καὶ θὰ ἀκούσωμεν ἀρκετοὺς πυροβολισμούς.

— Σᾶς τὸ λέγω ἐκ τῶν προτέρων, κύριε, εἶπεν ὁ Ὅρσο, καὶ σᾶς παρακαλῶ θερμῶς νὰ μὴ ὑπολάβητε ὅτι εἶναι κενὸς κομπασμός. Σᾶς λέγω, ὅτι ἂν ὁ κ. Βαρρικίνη κίχμῃ κατὰχρησιν τῆς ἐξουσίας του ὥς δημάρχου καὶ ἐπιχειρήσῃ νὰ μὲ συλλάβῃ, θὰ ἀντιστῶ.

— Ἀπὸ τῆς σήμερον, εἶπεν ὁ νομάρχης, ὁ κ. Βαρρικίνη ἀπαλλάσσεται προσωρινῶς τῶν καθηκόντων του... Ὅθι κληθῇ εἰς ἀπολογία· ἐλπίζω ὅτι θὰ δικαιολογηθῇ... Νὰ σᾶς εἰπῶ, κύριε, αἰσθάνομαι συμπάθειαν πρὸς ὑμᾶς. Ὅ,τι σᾶς ζητῶ εἶναι ἐλάχιστον· μέναιτε ἡσυχος ἐν τῇ οἰκίᾳ σας μέχρι τῆς ἐπανάδου μου ἐκ τοῦ Κόρτε. Ἡ ἀπουσία μου θὰ διαρκέσῃ τὸ πολὺ τρεῖς ἡμέρας. Ὅθι ἐπανέλθω μετὰ τοῦ εἰσαγγελέως καὶ τότε θὰ διευκρινήσωμεν ἐντελῶς τὴν λυπηρὰν αὐτὴν ὑπόθεσιν. Μοὶ ὑπόσχεσθε ὅτι ἕως τότε δὲν θὰ προβῇτε εἰς κἀνὲν ἐχθρικὸν κίνημα;

— Δὲν δύναμαι νὰ τὸ ὑποσχεθῶ, κύριε, ἐπειδὴ νομίζω ὅτι ὁ Ὅρλανδούτσιο θὰ μὲ προκαλέσῃ εἰς μονομαχίαν.

— Καὶ πῶς! κύριε Δέλλα Ρέββια, σεῖς, ἀξιωματικὸς τοῦ γαλλικοῦ στρατοῦ, θὰ δεχθῇτε νὰ μονομαχήσητε πρὸς ἄνθρωπον, τὸν ὁποῖον ὑποπτεύεσθε ὡς πλαστογράφον;

— Τὸν ἐκτύπησα, κύριε.

— Ἀλλ' ἂν ἠθέλατε κτυπήσῃ δεσμώτην τῶν κατέργων καὶ ἐκεῖνος σᾶς ἐζήτηι ἱκανοποίησιν, θὰ ἐμονομαχεῖτε λοιπὸν καὶ πρὸς αὐτόν; Ἐλάτε δά, κύριε Ὅρσο! Ἄς εἶναι ὅμως! σᾶς ζητῶ ἀκόμη ὀλιγώτερον· νὰ μὴ προκαλέσητε σεῖς τὸν Ὅρλανδούτσιο... Σᾶς ἐπιτρέπω νὰ μονομαχήσητε ἂν ἐκεῖνος τὸ ζητήσῃ.

— Ὅθι τὸ ζητήσῃ, δὲν ἀμφιβάλλω ποσῶς. Σᾶς ὑπόσχομαι ὅμως νὰ μὴ τῷ δώσω καὶ ἄλλα ράπισματα, ὅπως τὸν βιάσω νὰ μονομαχήσῃ.

— Τί τόπος εἶναι αὐτός! ἐπικαναλάμβανεν ὁ

νομάρχης, περιπατῶν μὲ βήματα μεγάλα· πότε, πότε νὰ ἐπιστρέψω εἰς τὴν Γαλλίαν!

— Κύριε νομάρχα, εἶπεν ἡ Κολόμβια προσηνέστατα, ἡ ὥρα παρῆλθε· θὰ μᾶς κάμῃτε τὴν τιμὴν νὰ προγευματίσητε ἐδῶ; »

Ὁ νομάρχης δὲν ἠδυνήθη νὰ μὴ μειδιάσῃ. « Ἐμείνα, εἶπεν, ἐδῶ περισσότερον ἄφ' ὅσον ἔπρεπε... ἴσως μάλιστα μὲ ὑπολάβωσιν, ὡς μεροληπτοῦντα... Καὶ ἐκεῖνος ὁ κατηρχμένος θεμέλιος λίθος!... Πρέπει νὰ ἀπέλθω... Δεσποσύνη Δέλλα Ρέββια... πόσα δεινὰ θὰ ἐπέλθωσιν ἴσως ἐξ ὧσιν σήμερον ἐπράξατε!

— Τούλάχιστον, κύριε νομάρχα, θὰ δικαιώσῃτε τὴν ἀδελφὴν μου, πιστεύοντες ὅτι αἱ πεποιθήσεις αὐτῆς εἶναι ἀκλόνητοι· καὶ τώρα εἶμαι βέβαιος ὅτι καὶ ὑμεῖς δὲν θεωρεῖτε αὐτὰς ἀβασίμους.

— Χαίρετε, κύριε, εἶπεν ὁ νομάρχης, χαιρετίζων αὐτὸν διὰ τῆς χειρός. Μάθετε ὅτι θὰ διατάξω τὸν ἐνωμοτάρχην τῆς χωροφυλακῆς νὰ προσέχῃ εἰς ὅλα τὰ διαβήματά σας. »

Ἀπελθόντος τοῦ νομάρχου: « Ὁρσο, εἶπεν ἡ Κολόμβια, εὗρισκόμεθα εἰς τὴν Κορσικὴν. Ὁ Ὁρλανδούτσιο δὲν εἰξέυρει τί θὰ εἰπῇ μονομαχία, καὶ ἔπειτα αὐτὸς ὁ ἀχρεῖος δὲν πρέπει νὰ ἀποθάνῃ ἐκ τοῦ θανάτου, ὁ ὁποῖος ἀρμόζει εἰς τοὺς γενναίους ἄνδρας.

— Κολόμβια, ἀγαπητὴ μου ἀδελφὴ, εἶσαι ἀνδρεία γυνή. Μεγάλην σοὶ ὀφείλω εὐγνωμοσύνην, διότι μὲ ἔσωσες ἀπὸ καλὸν μαχαίρωμα. Δός μου τὸ χεράκι σου νὰ τὸ φιλήσω· ἀλλὰ, νὰ σοῦ εἰπῶ, ἄφες με νὰ κάμω ἐκεῖνο, ὅπου εἰξέυρω. Εἶναι μερικὰ πράγματα, τὰ ὁποῖα σὺ δὲν ἐννοεῖς. Βάλε νὰ φάγωμεν· καὶ ἅμα κινήσῃ νὰ φύγῃ ὁ νομάρχης, φώναξε νὰ ἔλθῃ ἐδῶ ἡ μικρὴ Χιλίνα, ἡ ὁποία φαίνεται ἐκτελεῖ θαυμάσια ὅσας παραγγελίας τῆς δίδουν. Θὰ τὴν χρειασθῶ διὰ νὰ στείλῃ μὲ αὐτὴν μίαν ἐπιστολήν. »

Ἐν ᾧ ἡ Κολόμβια ἡτοίμαζε τὰ τοῦ προγεύματος, ὁ Ὁρσο ἀνέβη εἰς τὸ δωμάτιόν του καὶ ἔγραψε τὸ ἐπόμενον γράμμα.

« Θὰ βιάζεσθε βεβαίως νὰ μονομαχήσωμεν· καὶ ἐγὼ ἐπίσης. Αὐριον τὸ πρῶτ' ἰσχυρόμεθα νὰ συναντηθῶμεν, κατὰ τὰς ἐξ, εἰς τὴν κοιλάδα τῆς Ἀκουαβίθας. Ἐπειδὴ εἶμαι ἄριστος σκοπευτὴς διὰ τοῦ πιστολίου, δὲν σᾶς προτείνω τὸ ὄπλον τοῦτο. Ἐμαθα ὅτι μεταχειρίζεσθε καλῶς τὸ τουφέκιον· ἄς λάβῃ λοιπὸν καθεὶς ἐξ ἡμῶν ἓν δίκαννον. Θὰ ἔλθω μεθ' ἐνὸς τῶν συγχωρίων ἡμῶν. Ἄν θέλῃ νὰ σᾶς συνοδεύσῃ ὁ ἀδελφός σας, παραλάβετε καὶ δεῦτερον μάρτυρα καὶ εἰδοποιήσατέ με περὶ τούτου. Μόνον ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει θὰ ἔχω καὶ ἐγὼ δύο μάρτυρας.

« ΟΡΣΟ ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΔΕΛΛΑ ΡΕΒΒΙΑ. »

Ὁ νομάρχης, παραμείνας ἐπὶ μίαν ὥραν ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ δημαρχικοῦ παρέδρου, καὶ εἶτα

ἐπὶ βραχύτατον χρόνον ἐν τῇ τῶν Βαρρικίνη, ἀνεχώρησεν εἰς Κόρτε, συνοδευόμενος ὑπ' ἐνὸς μόνον χωροφύλακος. Ἐν τέταρτον τῆς ὥρας μετὰ τὴν ἀναχώρησιν αὐτοῦ ἡ Χιλίνα ἐκόμισε τὴν ἀνωτέρω ἐπιστολήν καὶ ἐνεχείρισεν αὐτὴν εἰς τὸν Ὁρλανδούτσιο.

Ἡ ἀπάντησις ἐβράδυνε, μόλις περὶ τὴν ἐσπέραν ληφθεῖσα. Ἦτο δ' ὑπογεγραμμένη ὑπὸ τοῦ δημάρχου, ὁ ὁποῖος ἀνήγγελλεν εἰς τὸν Ὁρσον ὅτι θὰ ὑποβάλλῃ εἰς τὴν εἰσαγγελίαν τὴν πρὸς τὸν υἱὸν τοῦ ἀπειλητικὴν ἐπιστολήν. « Ἐνισχυόμενος ὑπὸ τῆς συνεδήσεώς μου, προσετίθει ἐν τέλει, θὰ ἀναμείνω τὴν ἐτυμηγορίαν τῆς δικαιοσύνης περὶ τῶν συκοφαντιῶν σας. »

Ἐν τῷ μεταξὺ πέντε ἢ ἐξ ποιμένες, κληθέντες ὑπὸ τῆς Κολόμβας, ἐφθασαν ὅπως φρουρήσωσι τὸν πύργον τῶν Δέλλα Ρέββια. Εἰ καὶ ἄκοντος τοῦ Ὁρσο, ἐχαρακώθησαν τὰ πρὸς τὴν πλατεῖαν παράθυρα, καθ' ὅλην δὲ τὴν ἐσπέραν ἤρχοντο πολλοὶ τῶν κατοίκων τοῦ χωρίου δηλοῦντες, ὅτι ἦσαν πρόθυμοι νὰ συμπολεμήσωσιν. Ἐλαβε μάλιστα ὁ Ὁρσο καὶ ἐπιστολήν τοῦ θεολόγου φυγοποίνου, δ' ἧς ὑπέσχετο οὗτος αὐτῷ ὅτι μετὰ τοῦ Βρανδολάτσο ἐσκόπων νὰ παρέμβωσιν, ἂν ὁ δήμαρχος ἤθελε ζητήσῃ τὴν συνδρομὴν τῆς χωροφυλακῆς. Ἡ ἐπιστολὴ περιεῖχε καὶ τὸ ἐπόμενον ὑστερόγραφον: « Μοὶ ἐπιτρέπετε νὰ σᾶς ἐρωτήσω τί φρονεῖ ὁ κύριος νομάρχης περὶ τῆς ἐξαίρετου ἀγωγῆς, τὴν ὁποίαν παρέχει ὁ φίλος μου εἰς τὸν σκύλον τοῦ Μπροῦσκον; Μετὰ τὴν Χιλίναν, δὲν γνωρίζω μαθητὴν εὐπειθέστερον καὶ τοσαῦτα ἔχοντα προσόντα. »

ΙΣ'

Ἡ ἐπαύριον παρῆλθε, χωρὶς νὰ γείνη σύγκρουσις· ἐκατέρωθεν εἶχον παρασκευασθῇ εἰς ἄμυναν. Ὁ Ὁρσο δὲν ἐξῆλθε τῆς οἰκίας του καὶ ἡ θύρα τῶν Βαρρικίνη ἔμενε διαρκῶς κεκλεισμένη. Οἱ ἐν Πετρανέρᾳ σταθμεύοντες πέντε χωροφύλακες περιεπάτουν ἐν τῇ πλατεῖᾳ ἢ ἐν τοῖς πέριξ τοῦ χωρίου, μετ' αὐτῶν δὲ καὶ ὁ ἀγροφύλαξ, ὁ μόνος ἀντιπρόσωπος τῆς δημοτικῆς ἀστυνομίας. Ὁ δημαρχικὸς πάρεδρος ἐφόρει καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν τὴν ζώνην, τὸ ἔμβλημα τῆς ἀρχῆς· ἀλλὰ πλὴν τῶν χαρακωμάτων τῶν παραθύρων ἐν ταῖς δυσὶν ἐχθρικοαῖς οἰκίαις, οὐδὲν ἐφαίνετο τὸ μαρτυροῦν, ὅτι ἐπῆλθεν ἡ ρῆξις. Καὶ μόνον Κορσικανὸς ἠδύνατο νὰ παρατηρήσῃ, ὅτι ἐν τῇ πλατεῖᾳ ὑπὸ τὴν δρῦν περιεφέροντο γυναῖκες καὶ οὐδεὶς ἀνὴρ.

Κατὰ τὴν ὥραν τοῦ δείπνου ἡ Κολόμβια εἰδείξε περιχαρὴς εἰς τὸν ἀδελφόν της τὴν ἐπομένην ἐπιστολήν τῆς μὲς Νέβιλ, ἣν πρὸ ὀλίγου ἔλαβεν.

« Ἀγαπητὴ μοι Κολόμβια, σφόδρα ἐχάρην μαθοῦσα ἐξ ἐπιστολῆς τοῦ ἀδελφοῦ σας, ὅτι αἱ

υμέτεραι ἔχθραι ἐξέλιπον. Δέχθητε τὰ συγχαρητήριά μου. Ὁ πατήρ μου δὲν δύναται νὰ ὑποφέρει πλεόν τὸ Αἰάκειον, ἅρ' ὅτου δὲν ἔχει πλησίον του τὸν ἀδελφόν σας, ὅπως συνομιλῇ περὶ πολέμων καὶ κυνηγῇ μετ' αὐτοῦ. Ἀναχωροῦμεν σήμερον καὶ θὰ διανυκτερεύσωμεν εἰς τὴν οἰκίαν τῆς συγγενοῦς σας, πρὸς τὴν ὁποίαν ἔχομεν συστατικὴν ἐπιστολήν. Μεθαύριον περὶ τὴν ἐνδεκάτην θὰ ἔλθω νὰ δοκιμάσω τὸ ἀνθρώπου ἐκεῖνο τῶν βουνῶν, τὸ ὁποῖον, ὡς διςχυρίζεσθε, εἶναι ἀσυγκρίτως ἐκλεκτότερον ἀπὸ τὸ ἀνθρώπου τῆς πόλεως.

«Χαίρετε, ἀγαπητὴ Κολόμβα.—Ἡ φίλη σας,
«ΛΥΔΙΑ ΝΕΒΙΑ.»

«Λοιπὸν δὲν ἔλαβε τὴν δευτέραν ἐπιστολήν μου; ἀνεφώνησεν ὁ Ὅρσο.

— Βλέπετε ἐκ τῆς χρονολογίας τῆς ἐπιστολῆς αὐτῆς, ὅτι ἡ δεσποσύνη Λυδία θὰ ἦτο καθ' ὁδόν, ὅτε ἔφθασεν ἡ ἰδική σας εἰς Αἰάκειον. Τῆς ἐγγράφετε λοιπὸν νὰ μὴ ἔλθωσι;

— Τῆς ἔγραφα, ὅτι εὐρισκόμεθα ἐν καταστάσει πολιουρίας. Καὶ ὅπως τῶρα εἴμεθα, μοῦ φαίνεται, ὅτι δὲν ἡμποροῦμεν νὰ κάμνωμεν καὶ ὑποδοχάς.

— Μπᾶ! αὐτοὶ οἱ Ἀγγλοὶ εἶναι ἄνθρωποι ἀλλόκοτοι. Τὴν τελευταίαν νύκτα, ὅπου ἐκοιμήθην εἰς τὸν κοιτῶνά της, μοῦ ἔλεγε πῶς θὰ λυπηθῇ κατὰκαρδὰ, ἂν φύγῃ ἀπὸ τὴν Κορσικὴν, χωρὶς νὰ ἴδῃ κάμμιαν καλὴν Κορσικανικὴν ἐκδίκησιν. Ἄν ἠθέλατε, Ὅρσο, ἡδυνάμεθα νὰ τῆς δεῖξωμεν τὸ θέαμα ἐφόδου εἰς τὴν οἰκίαν τῶν ἐχθρῶν μας.

— Εἰξέυρεις, Κολόμβα, εἶπεν ὁ Ὅρσο, ὅτι ἡ φύσις ἔκαμε κακὰ νὰ σὲ πλάσῃ γυναῖκα; Θὰ ἦσο ἀξιόλογος στρατιωτικός.

— Πιθανόν. Ὅπως δὴποτε ἄς ὑπάγω νὰ ἐτοιμάσω τὸ ἀνθρώπου.

— Εἶναι περιττόν. Πρέπει νὰ στείλωμεν κά- νένα διὰ νὰ τοὺς εἰδοποιήσῃ καὶ ἐμποδίσῃ τὴν ἀναχώρησιν των.

— Τί; νὰ στείλωμεν πεζοδρόμον μὲ αὐτὸν τὸν καιρόν, διὰ νὰ πνιγῇ εἰς κανὲν ποτάμι μαζὶ μὲ τὸ γράμμα;... Πόσον λυποῦμαι τοὺς δυστυχεῖς τοὺς φυγοδίκους μὲ αὐτὴν τὴν κακοκαιρίαν! Τὸ εὐτύχημα εἶναι, ὅτι ἔχουν καλαῖς κάπαις. 1) ... Εἰξέυρετε τί νὰ κάμνωμεν, Ὅρσο; Ἄν καλλιτερεύσῃ ὁ καιρὸς, νὰ ὑπάγετε σεῖς αὖριον πολὺ πρῶτ' ἢ θάψατε εἰς τῆς συγγενοῦς μας προτοῦ νὰ ξεκινήσουν οἱ φίλοι σας. Τὸ πρᾶγμα δὲν εἶναι δύσκολον, ἐπειδὴ ἡ μῖς Λυδία ἄργει πάντοτε νὰ ἐξυπνήσῃ. Θὰ τοὺς εἰπῇτε τί συνέβη ἐδῶ, καὶ ἂν ἐπιμένουν νὰ ἔλθωσι, τότε θὰ τοὺς δεχθῶμεν μετὰ πολλῆς χαρᾶς.»

Ὁ Ὅρσο ἐνέκρινε τὴν γνώμην ταύτην· μετὰ βραχεῖαν δὲ σιωπὴν·

«Ἴσως νομίζεις, Ὅρσο, εἶπεν ἡ Κολόμβα, ὅτι ἐχωράτευα ὅτε σοῦ ἔλεγα νὰ κάμνωμεν ἐφοδὸν εἰς τὴν οἰκίαν τῶν Βαρρικίνη. Εἰξέυρεις ὁμως ὅτι εἴμεθα δυνατώτεροι, διπλάσιοι τοῦλάχιστον ἀπὸ αὐτοὺς; Ἀφ' ὅτου ὁ νομάρχης ἔπαυσε προσωρινῶς τὸν δῆμαρχον, ὅλοι ἐδῶ ἤλθαν μὲ τὸ μέρος μας. ἡμποροῦμεν νὰ τοὺς κάμνωμεν κομμάτια· καὶ εἶναι εὐκόλον νὰ εὕρωμεν ἀφορμὰς. Ἄν μοῦ δώσετε τὴν ἄδειαν, ἡγαίνω ἐγὼ εἰς τὴν βρῦσιν καὶ περιγελῶ τὰς γυναῖκας των· αὐτοὶ θὰ ἔβγουν ἔξω... Ἴσως μάλιστα... διότι εἶναι τόσον ἄνανδροι! Ἴσως μὲ πυροβολήσωσιν ἀπὸ τὰ παράθυρα· καὶ δὲν θὰ μ' ἐπιτύχωσιν. Ὁ σκοπὸς μας γίνεται κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον· αὐτοὶ ἔκαμαν τὴν ἀρχήν. Τόσον τὸ χειρότερον δι' ὅσους τὴν πάθωσι· μέσα εἰς τὸ ἀνακάτωμα ποῦ νὰ εὐρεθῇ ποῖος ἐπυροβόλησεν καὶ ποῖος ἐσκότωσε; Πιστεύσατε ὅτι σοῦ λέγει ἡ ἀδελφὴ σου, Ὅρσο· οἱ εἰσαγγελεῖς καὶ οἱ ἀνακριταί, ὅπου θὰ ἔλθουν, θὰ μουντζουρώσουν μόνον χαρτί καὶ λόγους ἀνωφελεῖς θὰ εἶπουν. Δὲν θὰ ἔβγῃ τίποτε ἀπὸ αὐτά. Ἡ γραῖα ἄλεπού θὰ εὕρῃ τρόπον νὰ τοὺς κάμῃ νὰ βλέπουν ἀστέρια τὸ μεσημέρι. Ἄ! ἂν δὲν ἔμπαινε ἐμπρὸς εἰς τὸν Βικεντέλλον ὁ νομάρχης, θὰ εἴχαμεν ἕνα ὀλιγώτερον.»

Πάντα ταῦτα τὰ εἶπεν ἡ Κολόμβα μετὰ τῆς αὐτῆς ἀπαθείας, μεθ' ἧς πρὸ ὀλίγου ἔκαμνε λόγον περὶ τῆς κατασκευῆς τοῦ ἀνθρώπου.

Ὁ Ὅρσο ἐκύτταζεν ἐκπληκτὸς τὴν ἀδελφὴν του, αἰσθανόμενος θαυμασμὸν οὐχὶ ἄμικτον φόβου.

«Καλὴ μου Κολόμβα, εἶπεν ἐγερθεῖς τῆς τραπεζῆς, φοβοῦμαι μήπως εἴσαι ὁ διάβολος ἐνσαρκωμένος, ἀλλὰ ἡσύχασε. Ἄν δὲν κατορθώσω νὰ στείλω εἰς τὴν κρεμάλαν τοὺς Βαρρικίνη, θὰ εὕρω τρόπον νὰ ἐπιτύχω ἀλλέως τὸν σκοπὸν μου. Σφαῖρα ζεστὴ ἢ κρὺο σίδερο. 1) Βλέπεις ὅτι δὲν ἐλησμόνησα τὰ Κορσικανικά!

— Τὸ γοργὸν καὶ χάριν ἔχει, εἶπεν ἡ Κολόμβα στεναξάσα. Ποῖον ἄλλογον θὰ καθαλλήσῃτε αὖριον, Ὅρσ' Ἀντώνη;

— Τὸ μαῦρον. Διὰ τί μ' ἐρωτᾷς;

— Διὰ νὰ παραγγείλω νὰ τοῦ βάλουν κρι- θάρι».

Ὁ Ὅρσο ἀπεχώρησεν εἰς τὸν κοιτῶνά του, ἡ δὲ Κολόμβα, διατάξασα τὴν Σαθερίαν καὶ τοὺς βοσκούς νὰ κοιμηθῶσιν, ἔμεινε μόνη ἐν τῷ μαγειρείῳ, ὅπου ἡτοιμάζετο τὸ ἀνθρώπου. Ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἠκροάζετο, καὶ ἐφαίνετο ἀνυπομόνως περιμένονσα νὰ κατακληθῇ ὁ ἀδελφός της. Ὅτε δὲ τέλος ὑπέθεσεν ὅτι ἐκοιμήθη, λαβοῦσα μάχαιραν καὶ βεβαιωθείσα ὅτι ἦτο κοπτερά, ἔβαλε τοὺς μικροὺς πόδας της εἰς χονδρὰ καὶ μεγάλὰ ὑποδήματα καὶ κατέβη ἀθροῦτως εἰς τὸν κῆπον.

1) Piloni, χλαῖνα ἐκ χονδροῦ ἐριούχου, ἔχουσαι κορδύλην.

1) Palla calda u farru freddu, συνήθης παροιμιώδης ἔκφρασις.

Μετὰ τοῦ κήπου, περιτεταχισμένου ὄντος, συν-
είχετο εὐρύ γήπεδον, πεφραγμένον, ἐν ᾧ ἔθετον
τοὺς ἵππους, διότι ἐν Κορσικῇ δὲν συνειθίζουσι νὰ
ἔχῃσι τοὺς ἵππους ἐν φάτναις· ἀλλ' ἀπολύουσιν
αὐτοὺς εἰς τοὺς ἀγρούς, καὶ τοὺς ἀφίνουσι νὰ εὐ-
ρίσκωσι μόνον τῶν τροφῆν καὶ καταφύγιον ἐν ὧ-
ρᾳ βροχῆς ἢ ψύχους.

Ἡ Κολόμβρα, ἀνοίξασα μετὰ προσοχῆς τὴν
θύραν τοῦ κήπου, εἰσῆλθεν εἰς τὸ πεφραγμένον
γήπεδον, καὶ σιγαλὰ συρίζασα, προσεῖλκυσε πλη-
σίον τῆς τοὺς ἵππους, εἰς τοὺς ὁποίους συχνάκις
παρέθετεν ἄρτον καὶ ἄλας. Ὅτε δὲ ἦλθεν ἐγγὺς
καὶ ὁ μαῦρος ἵππος, ἤρπασε στιβαρῶς τὴν χαί-
την αὐτοῦ καὶ τῷ ἔσχισε τὸ οὖς διὰ τῆς μαχαί-
ρας. Ὁ ἵππος ἔκαμε τεράστιον ἄλμα καὶ ἐξέ-
πεμψε τὸν ὀξὺν ἐκείνον χρεμετισμόν, τὸν συνήθη
εἰς τὰ ταιαυτά ζῷα, ὅταν αἰσθάνωνται δριμύ-
τατον πόνον. Εὐχαριστηθεῖσα τότε ἡ Κολόμβρα,
ἐπανήρχετο εἰς τὸν κήπον, ὅτε ὁ Ὅρσος ἀνοίξας
τὸ παράθυρόν του ἐφώνασε: Ποῖος εἶναι; Ταῦτο-
χρόνως δὲ τὸν ἤκουσε γεμίζοντα τὸ ὄπλον του.
Κατ' εὐτυχίαν τῆς σκότος βαθύ ἐπεσκίαζε τὴν
θύραν τοῦ κήπου καὶ μεγάλη συκὴ τὴν ἀπέκρυ-
πτεν ἐν μέρει. Μετὰ μικρὸν δέ, βλέπουσα ὅτι ὁ
κοιτῶν τοῦ ἀδελφοῦ τῆς πρὸς στιγμὴν ἐφωτίζετο
καὶ πάλιν ἐβυθίζετο εἰς σκότος, συνεπέραναν ὅτι
προσεπάθει νὰ ἀνάψῃ τὴν λυχνίαν του. Ἐκλείσει
τότε ἐν τάχει τὴν θύραν τοῦ κήπου καὶ βαδίζου-
σα πλησίον τοῦ τοίχου εἰς τρόπον ὥστε συγγεό-
μενον μετὰ τοῦ σκοτεινοῦ φυλλώματος τῶν ἀ-
ναδενδράδων νὰ μὴ διακρίνηται τὸ μέλαν φό-
ρεμά της, ἐδυνήθη νὰ φθάσῃ εἰς τὸ μαγειρεῖον ὁ-
λίγας στιγμὰς πρὸ τοῦ Ὅρσο.

«Τί τρέχει; τὸν ἠρώτησε.

— Μοῦ ἐφάνη, εἶπεν ὁ Ὅρσο, πῶς κάποιος ἄ-
νοίξε τὴν θύραν τοῦ κήπου.

— Ἀδύνατον θὰ ἐγχύγιζεν ὁ σκύλος. Ὅπως
δὴποτε ἄς υπάγωμεν νὰ ἰδῶμεν.»

Ὁ Ὅρσο περιῆλθε τὸν κήπον, καὶ ἀφ' οὗ ἐβε-
βαιώθη ὅτι ἡ ἔξω θύρα ἦτο καλῶς κεκλεισμένη,
ἐντραπέζης ὀλίγον διότι ἄνευ λόγου ἐφοδῆθη, ἡτοι-
μάζετο νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὸν κοιτῶνά του.

«Μετὰ χαρᾶς βλέπω, ἀδελφέ μου, εἶπεν ἡ
Κολόμβρα, ὅτι προφυλάττεσαι, ὡς ἀπαιτεῖ ἡ θέ-
σις μας.

— Εἰς σέ τὸ ὀφείλω, ἀπεκρίθη ὁ Ὅρσο. Κα-
λὴν νύκτα.»

Ἐγερθεὶς ὁ Ὅρσο κατὰ τὴν χαρυγὴν, ἡτοι-
μάζετο πρὸς ἀναχώρησιν. Ἡ ἐνδυμασία του ἐ-
μαρτύρει ἐνταῦτ' αὖ καὶ τὰς ἀξιώσεις ἐπὶ φιλοκα-
λίᾳ ἀνδρός, μέλλοντος νὰ παρυσιασθῇ εἰς κυ-
ρίαν, εἰς τὴν ὁποίαν ἐπιθυμεῖ νὰ φανῇ ἀρεστός,
καὶ τὴν συνετὴν προφύλαξιν Κορσικανοῦ μελε-
τῶντος ἐκδίκησιν. Ἐφόρει κυανὴν ρεδιγγόταν,
στενωῶς ἐσφιγμένην περὶ τὴν ὀσφύν, ὑπεράνω δ'
αὐτῆς ἀορτήρα ἐκ πρασίνου μεταξωτοῦ σειραδίου

διόθεν ἐξήρτητο μικρὰ ἐκ λευκοσιδήρου φυσίγγι-
οθήκη. Ἐν θυλακίᾳ παρὰ τὴν πλευρὰν εἶχε τὸ
ἐγχειρίδιόν του καὶ ἐν τῇ χειρὶ ἐκράτει τὸ ὠραῖον
Μαντῶνειον τουφέκιον, πεπληρωμένον διὰ σφαι-
ρῶν. Ἐν ᾧ ἔπινεν ἐν βίᾳ κυαθίσκον καφέ, ὃν τῷ
ἔφερεν ἡ Κολόμβρα, εἰς τῶν βοσκῶν ἐξῆλθεν, ἵνα
ἐπισάξῃ καὶ χαλινώσῃ τὸν ἵππον. Ὁ Ὅρσο καὶ
ἡ ἀδελφὴ του ἠκολούθησαν αὐτῷ κατὰ πόδα καὶ
εἰσῆλθον εἰς τὸ πεφραγμα. Ὁ βοσκὸς ἐκράτησε
τὸν ἵππον, ἀλλ' εὐθὺς ἀφῆκε νὰ πέσωσι καὶ ἐ-
φίππιον καὶ χαλινοί, καὶ ἐφαίνετο ὑπὸ τρόμου
πολλοῦ καταληφθεὶς, ὁ δὲ ἵππος, ἐνθυμούμενος
τὴν πληγὴν τῆς παρελθούσης νυκτός καὶ φοβού-
μενος μὴ πάθῃ τὰ ἴδια καὶ πάλιν, ἐφοιμάσσετο,
ἐχρεμέτιζεν, ἐλάκτιζε καὶ ἔφερε τὸν κόσμον ἄνω
κάτω.

«Ἐλα! κάμε γρήγορα! τῷ ἐφώναζεν ὁ Ὅρσο.

— Ἀ! Ὅρσ' Ἀντώνη! ἄ! Ὅρσ' Ἀντώνη!
ἐκραύγαζεν ὁ βοσκός· ἄ, πῶ νὰ πάρῃ ἡ ὀργή! »
κλπ. καὶ ἄλλας ἀναριθμήτους προσέθετε βλα-
σφημίας, ὧν αἱ πλεῖσται ἀδύνατον νὰ μεταφρα-
σθῶσι.

— «Τί συνέβη λοιπόν;» ἠρώτησεν ἡ Κο-
λόμβρα.

Πάντες ἐπλησίασαν τότε πρὸς τὸν ἵππον καὶ
ιδόντες αὐτὸν αἰματόφυρτον καὶ ἠερωτηριασμένον,
ἐξέπεμψαν κραυγὰς ἐκπλήξεως καὶ ὀργῆς. Σημειω-
τέον ὅτι τὴν κολόβωσιν τοῦ ἵππου τοῦ ἐχθροῦ
τῶν οἱ Κορσικανοὶ θεωροῦσιν ὡς ἐκδίκησιν ἐνταῦ-
τ' αὖ καὶ ὕβριν καὶ ἀπειλὴν θανάσιμον. «Μόνον μὲ
τουφεκία καὶ μὲ τίποτε ἄλλο δὲν ξεπληρώνεται
τέτοια προσβολή,» λέγουν. Καίτοι δ' ὁ Ὅρσος,
ἐπὶ πολλὸν χρόνον ζήσας μακρὰν τῆς πατρίδος του
ὀλιγώτερον τῶν ἄλλων ἠσθάνετο τὴν βαρύτητα
τῆς ὕβρεως, ὅμως ἂν κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν
συνήντα κινένα βαρρικινικόν, πιθανῶς θὰ τὸν ἐξε-
δικεῖτο σκληρῶς διὰ τὴν προσβολήν, ἧς αὐτουρ-
γούς ὑπελάμβανε τοὺς ἐχθρούς του. «Ὡ τοὺς ἀ-
νάνδρους καὶ ἀχρείους! ἀνεφώνησε. Νὰ βατανί-
ζωσι ταλαίπωρον ζῷον, ἐν ᾧ ἐμὲ δὲν τολμῶσι νὰ
ἰδῶσι κατὰ πρόσωπον!

— Τί περιμένομεν; ἐκραύγασε παραφύρως ἡ
Κολόμβρα. Νὰ ἐρχωνται νὰ μᾶς προκαλοῦν, νὰ
σφάζουν τὰ ἄλογά μας καὶ ἡμεῖς νὰ καθήμεθα
μὲ σταυρωμένα τὰ χέρια; Εἰσθε ἄνδρες;

— Ἐκδίκησιν! ἀπεκρίθησαν οἱ ποιμένες. Ἀς
γυρίσωμεν τὸ ἄλογον εἰς τὸ χωριό, καὶ ἄς χυθῶ-
μεν ἐπάνω εἰς τὸ σπίτι των!

— Εἶναι μία ἀποθήκη ἀχυροσκέπαστος κολ-
λητὰ εἰς τὸν πύργον των, εἶπεν ὁ Πῶλο Γρίφος,
εἰς μίαν στιγμὴν ἡμπορῶ νὰ τὴν κάμω στάκτην.»
Ἄλλος ἦτο τῆς γνώμης νὰ φέρωσι τὰς κλίμα-
κας τοῦ κωδωνοστασίου τῆς ἐκκλησίας· ἄλλος νὰ
διακρῆξωσι τὰς θύρας τῆς οἰκίας τῶν Βαρρικίνη
διὰ τινος δοκοῦ, εὐρισκομένης ἐν τῇ πλατείᾳ, ὅ-
πως τεθῇ εἰς οἰκίαν τότε κτιζομένην. Ἐν μέσῳ

δὲ τῶν μανικῶν ἐκείνων φωνῶν ἠκούετο ἡ τῆς Κολόμβας, λεγούσης πρὸς τοὺς δορυφόρους της, ὅτι πρὸ τοῦ ν' ἀρχίσωσι τὸ ἔργον θὰ κεράσῃ ἕκαστον ἀνὰ ἓν ποτήριον ἀνθητίου.

Δυστυχῶς, ἢ μάλλον εὐτυχῶς, τὸ ἀποτέλεσμα ὅπερ ἐνόμιζεν, ὅτι θὰ ἐπέφερεν εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ Ὅρσο ἡ σκληρότης αὐτῆς πρὸς τὸν δυστυχῆ ἵππον, δὲν ἦτο οἷον προσεδόκα. Οὐδαμῶς ἀμφέβαλλεν ὁ Ὅρσο, ὅτι ὁ βάρβαρος ἐκείνος ἀκρωτηριασμὸς τοῦ ἵππου ἦτο ἔργον ἐνὸς τῶν ἐχθρῶν του, ἰδίως δ' ὑπόπτευε τὸν Ὁρλανδούτσι· ἀλλ' ἐφρόνει ὅτι ὁ νέος ἐκείνος προκληθεὶς καὶ ἁπισθεὶς ὑπ' αὐτοῦ οὐδαμῶς ἀπέπλυνε τὴν ὕβριν σχίσας τὸ ὠτίον ἵππου. Τοῦναντίον διὰ τὴν τοιαύτην ποταπὴν καὶ γελοῖαν ἐκδίκησιν περιεφρόνησε περισσότερον τοὺς ἀντιπάλους του καὶ ἐσκέφθη, ὅτι ἦσαν ὀρθότατα ὅσα ἔλεγεν ὁ νομάρχης, θεωρῶν τοιοῦτους ἀνθρώπους ἀναξίους νὰ μονομαχήσωσι πρὸς αὐτόν. Εὐθύς δὲ ὡς κατώρθωσε νὰ ἀκουσθῇ ἡ φωνὴ του ἐδήλωσεν εἰς τοὺς ὁπαδούς του, μετὰ μεγίστης ἐκπληξέως ἀκούσαντας τοῦτο, ὅτι ἔπρεπε νὰ παραιτήσῃσι τὰ πολεμικὰ των σχέδια, καὶ ὅτι ἡ δικαιοσύνη, ἡ ὁποία ἐπρόκειτο μετ' ὀλίγον νὰ ἐπιληφθῇ τῆς ὑποθέσεως, θὰ ἐξεδίκει δεόντως τὸ οὖς τοῦ ἵππου. « Ἐγὼ μόνος ὀρίζω ἐδῶ, προσέθηκεν αὐστηρῶς, καὶ ἀπαιτῶ νὰ ὑπακούωσιν ὅλοι. Τὸν πρῶτον ὅστις θὰ τολμήσῃ νὰ ἀναφέρῃ τοῦ λοιποῦ φόνους καὶ ἐμπρησμούς, ἐγὼ ὁ ἴδιος θὰ τὸν σκοτώσω ἴσως. Ἐμπρός, ἄς μοῦ ἐτοιμάσωσι τὸ ψαρόν ἄλογον.

— Πῶς, Ὅρσο, εἶπεν ἡ Κολόμβα, λαβοῦσα αὐτὸν κατὰ μόνους, ἀνέχεσαι τοιοῦτοτρόπως τὰς προσβολάς; Ἄν ἔζη ὁ πατήρ μας, οὐδέποτε οἱ Βαρρικίνη θὰ ἐτόλμων νὰ κολοβώσωσι ζῶον ἰδικόν μας.

— Σοῦ ὑπόσχομαι, ὅτι γρήγορα θὰ τὸ μετανοήσωσιν, ἀλλὰ πρέπει οἱ χωροφύλακες καὶ οἱ δεσμοφύλακες νὰ τιμωρήσωσι τοὺς ἀχρείους, οἱ ὁποῖοι μόνον εἰς ζῶα εἰσεύρουσι νὰ δεικνύωσι τὸ θάρρος των. Σοῦ εἶπα, περιμένω ἐκδίκησιν ἀπὸ τὴν δικαιοσύνην... εἰδὲ μή... δὲν ἔχεις ἀνάγκη νὰ μοὶ ὑπενθυμίσης τίνος υἱὸς εἰμαι...

— Ὑπομονή! εἶπεν ἡ Κολόμβα στενάχασα.

— Νὰ εἰσεύρης, ἀδελφὴ μου, ἐξηκολούθησε λέγων ὁ Ὅρσο, ὅτι ἂν κατὰ τὴν ἐπ' ἀνοδὸν μου μάθω, ὅτι ἔγεινε κἄμμία ἐπίθεσις ἐναντίον τῶν Βαρρικίνη δὲν θὰ σοῦ τὸ συγχωρήσω ποτέ. » Ἐπειτα προσέθηκε προσηκῶς. « Δυνατόν, ἢ μάλλον πιθανώτατον, νὰ ἐπανέλθω μετὰ τοῦ συνταγματάρχου καὶ τῆς θυγατρὸς του· φρόντισε νὰ ἐτοιμασθῶσιν οἱ κοιτῶνές των, καὶ πρόγευμα καλόν, φρόντισον τέλος νὰ καταστήσῃς ὅσον τὸ δυνατόν ὀλιγώτερον δυσάρεστον τὴν διαμονὴν των εἰς τὴν οἰκίαν μας. Εἶναι πολὺ καλὴ, Κολόμβα μου, ἡ γενναιότης, ἀλλὰ χρειάζεται πρὸς τοῦτοισι αἱ γυναῖκες νὰ φροντίζωσι κἄπως καὶ διὰ

τὰ οἰκιακά. Ἐλα, φίλησέ με, καὶ νὰ ἦσαι φρόνιμη. Βλέπω ἐτοιμασαν τὸν ψαρή.

— Ὅρσο, εἶπεν ἡ Κολόμβα, δὲν πρέπει νὰ φύγῃς μόνος.

— Δὲν ἔχω χρεῖαν κἀνενός, εἶπεν ὁ Ὅρσο, καὶ σοῦ ἐγγυῶμαι, ὅτι δὲν θὰ ἀφήσω ἐγὼ νὰ μοῦ κόψουν ταῦτιά.

— ὦ! ποτὲ δὲν θὰ σ' ἀφήσω νὰ φύγῃς μόνος ἐν ὧρᾳ πολέμου. Ἐ, σεῖς! Πῶλο Γρίφο! Γιάννη Φραντζῆ! Μέμμο! πάρετε τὰ τουφεκία σας καὶ σύρετε νὰ συντροφεύετε τὸν ἀδελφόν μου.»

Μετὰ σφοδρὰν συζήτησιν, ὁ Ὅρσο ἠναγκάσθη νὰ δεχθῇ τὴν συνοδίαν. Ἐξέλεξε δ' ἐκ τῶν ποιμένων τοὺς μάλιστα θερμοκεφάλους, ἐκείνους οἵτινες ζωηρῶς παρώτρυνον νὰ ἀρχίσωσι τὸν πόλεμον· καὶ ἐπαναλαβὼν τὰς διαταγὰς πρὸς τὴν ἀδελφὴν του καὶ τοὺς ἀπομένοντας ποιμένας, ἐξεκίνησεν, ἀκολουθήσας νῦν πλαγίαν τινὰ ὁδόν, ὅπως μὴ διέλθῃ ἔμπροσθεν τῆς οἰκίας τῶν Βαρρικίνη.

Εὐρίσκοντο ἤδη μακρὰν τῆς Πετρανέρας, ὁδοιποροῦντες δρομαίως, ὅτε ἐπὶ τοῦ πόρου βυακίου τινός, ἐμβάλλοντος εἰς ἓν ἔλος, ὁ γέρον Πῶλο Γρίφο εἶδε πολλοὺς χοίρους ἡνέως κυλιόμενους ἐν τῷ βορβόρῳ, καὶ ἀπολαύοντας ἐνταῦθα τὸ θάλαπος τοῦ ἡλίου καὶ τὴν δρόσον τοῦ ὕδατος. Εὐθύς δὲ σημαδεύσας τὸν μεγαλειότερον εἰς τὴν κεφαλὴν ἐπυροβόλησε καὶ τὸν ἐσκότωσεν. Οἱ λοιποὶ χοῖροι σηκωθέντες ἐτράπησαν εἰς φυγὴν μὲ καταπληκτικὴν ταχύτητα· καίτοι δὲ καὶ ὁ ἄλλος βοσκὸς ἐπυροβόλησε, δὲν ἐπέτυχε κἀνένα, τῷοι δὲ καὶ ἀβλαβεῖς κατέφυγον εἰς λόχμας, ἵππου δὲν ἐφαίνοντο πλέον.

« Ἀνόητοι! ἀνεφώνησεν ὁ Ὅρσο· τοὺς ἡμέρους χοίρους τοὺς ἐπῆρατε δι' ἀγριοχοίρους!

— Ὅχι δά! Ὅρσ' Ἀντώνη, ἀπεκρίθη ὁ Πῶλο Γρίφο ἡ στάνη εἶναι τοῦ δικηγόρου· τὸ ἐκάμαμε γὰρ νὰ μάθῃ νὰ σακατέβῃ ἄλλη φορὰ τὰ ἄλογα.

— Πῶς, ἀχρεῖοι! ἐκραύγασεν ὁ Ὅρσο ἐξαλλος· μιμείσθε τῶν ἐχθρῶν μας τὰς ἀτιμίας! Φύγετε ἀπ' ἐμπρός μου, ἄθλιοι! δὲν ἔχω ἀνάγκη ἀπὸ σᾶς. Μόνον χοίρους εἰσθε καλοὶ νὰ σκοτώνετε. Μάρτυς ὁ Θεός, ἂν τολμήσετε νὰ ἔλθετε μαζί μου σᾶς σπάζω τὸ κεφάλι!»

Οἱ δύο ποιμένες ἐκύτταζαν ἀλλήλους ἐκθαμβοί. Ὁ δὲ Ὅρσο πτερνίσας τὸν ἵππον, ἀπεμακρύνθη καλπάζων.

« Ὅριστε τοῦ λόγου σου! εἶπεν ὁ Πῶλο Γρίφο· ὠραῖα μᾶς τὰ κατὰφερε! Ἀγάπα, λείει, τοὺς ἀφεντάδες διὰ νὰ σέ μετ' αἰσιάζονται ὅσον σκύλο! Ὁ συνταγματάρχης ὁ πατέρας του τὰ ἔβαλε μαζί σου, γιὰτὶ μιὰ φορὰ ἐσημάδεψες νὰ σκοτώσῃς τὸν δικηγόρο... Τί ζωτόβολο, νὰ μὴ ῥήξῃς τὴν τουφεκιά!... Καὶ ὁ γιός... βλέπεις τί ἐκάμα γιὰ δαῦτον... καὶ ἐκείνος λείει νὰ σοῦ σπά-

ση τὸ κεφάλι ὅταν ἀδειανὴ κολοκύθα. Νά τί πράγματα μαθαίνουν ἐς τὴν ξενιτειά, Μέμμο!

— Ἀλήθεια. Καὶ ἂν μαθητευθῇ πῶς σὺ ἐσκότωσες τὸ γουρούνι, θὰ σὲ καταμηνύσουν καὶ ὁ Ὀρσ' Ἀντώνης δὲν θὰ θελήσῃ νὰ εἰπῇ ἓνα λόγο εἰς τοὺς δικαστάς, οὔτε τὸν δικηγόρον θὰ πληρώσῃ. Τὸ καλὸν εἶναι ποῦ δὲν σὲ εἶδε κανεὶς, καὶ μὲ τὴν βοήθειαν τῆς Ἀγίας Ἀρνῆς δὲν φοβᾶσαι νὰ πάθῃς τίποτε. »

Μετὰ βραχεῖαν σύσκεψιν, οἱ δύο ποιμένες συνεπέραναν ὅτι τὸ φρονιμώτερον ἦτο νὰ ρίψωσι τὸν χοῖρον εἰς τινὰ χαράδραν καὶ τοῦτο ἔπραξαν παραχρῆμα, ἀφ' οὗ προηγουμένως, ἐννοεῖται, ἐκάτερος ἐπρομηθεύθη διὰ νὰ ψῆσῃ εἰς τὴν ἐσχάραν ὀλίγα κομμάτια ἐκ τοῦ κρέατος τοῦ ἀθώου ἐκείνου θύματος τοῦ μίσους τῶν Δέλλα Ῥέββια καὶ τῶν Βαρρικίν.

[Ἔπεται συνέχεια.]

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΟΓΡΑΦΙΑΣ ΠΑΡ ΕΛΛΗΣΙΝ Γ'

1800-1821

Ὁ μαρκήσιος de Queux de Saint-Hilaire ἀντιγράψας τὸν Παρνίκαν, παρανόησαντα τὸν Βερβιτσιώτην, τρίτην μὲν τὴν χρονολογικὴν σειρὰν, πρώτην δὲ τῆς περιόδου ταύτης ἑλληνικὴν ἐφημερίδα ἀνέγραψεν Ἀστυκὴν τινὰ, ἧς χρόνον μὲν ἐκδόσεως ὥρισε τὸ 1802, τόπον δὲ τὴν Κέρκυραν.

Περὶ τῆς ἐφημερίδος ταύτης οὐδὲ που ἄλλοθι ἐτύχομεν σημειώματι, ἅτε μηδαμῶς τοιαύτης τινὸς ἐφημερίδος ἐκδοθείσης ἑλληνιστί.

Τῷ 1802 ἰδρύθη ἐν Κερκύρᾳ ὑπὸ τοῦ Μαρίου Πιέρη καὶ τοῦ Α. Μουστοξίδου ἐφημερίς ὑπὸ τὴν τίτλον *Gazzetta Urbana*, ἧς ἡ ἐκδοσις ἤρξατο κατὰ μάρτιον τοῦ ἔτους ἐκείνου, καὶ ἦτις, ἰταλιστὶ γραφομένη, ἦν μᾶλλον ἡθικὸν καὶ φιλολογικόν, ἢ πολιτικόν φύλλον, καθ' ὃ πληροφορεῖ ἡμᾶς αὐτὸς ὁ Μάριος Πιέρης, ἐν τῇ αὐτοβιογραφίᾳ αὐτοῦ (τῆς ἐν Φλωρεντίᾳ ἐκδόσεως τοῦ 1850 τ. Α. σ. 79.)

Ὁ κ. Π. Λάμπρος, καίπερ μὴ ἔχων ὑπ' ὄψει τὴν αὐτοβιογραφίαν ταύτην τοῦ Πιέρη, δὲν ἀπέστη τοῦ ἀληθοῦς ἐν τῷ ὅρισμῳ τῆς ἐποχῆς καθ' ἣν ἤρξατο ἡ τοῦ φύλλον τούτου ἐκδοσις, ἀλλ' ἐκ συνδυασμοῦ τῶν ἡμερομηνιῶν δύο φύλλων τῆς ἐφημερίδος ταύτης, ἅτινα νῆμοίρησε νὰ ἴδῃ, ὥρισεν ἀκριβῶς τὸν χρόνον τῆς ἰδρύσεως αὐτῆς, γράψας ἐν τῇ ἱστορικῇ αὐτοῦ πραγματείᾳ «περὶ τῆς ἀρχῆς καὶ προόδου τῆς τυπογραφίας ἐν Ἑλλάδι», ἣν διὰ τῆς *Χρυσῆς Βίβλου* ἐδημοσίευσεν, περὶ τῆς ἐφημερίδος ταύτης τάδε, «*Gazzet-*

ta Urbana, Corfù. Nella stamparia di Corfù, con permissione. Κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο (1802) ἤρξατο ἐβδομαδιαίως ἐκδιδομένη ὑπὸ τὸν ἄνω τίτλον, ἐφημερίς, τῆς ὁποίας ἀγνώστου ἀκριβῶς ἐξεδόθη ὁ πρῶτος ἀριθμὸς. Ἄν ὅμως κρίνωμεν ἐκ δύο φύλλων, ἅπερ εἶδον, ἦτοι τῶν ἀριθμῶν VI καὶ XI, φερόντων ἡμερομηνίαν, τοῦ μὲν 19 ἀπριλίου, τοῦ δὲ 24 μαΐου, ὁ πρῶτος ἀριθμὸς πρέπει νὰ ἐδημοσιεῖται τὴν 15 μαρτίου. Ἡ ἐφημερίς αὕτη ἠκολούθησεν ἐκδιδομένη καὶ κατὰ τὸ ἐπόμενον ἔτος 1803».

Ἐκ τούτων κατὰδηλον ὅτι οὐδαμῶς Ἑλληνικὴ ἐφημερίς ὑπὸ τὸν τίτλον Ἀστυκὴ ἐδημοσιεῖται τῷ 1802, καὶ ὅτι ὁ Βερβιτσιώτης, γράφων ἐν τῇ *Παρδῶρα* (τόμ. Η' σ. 367), «εὐρίσκομεν τότε τὸν Πιέρην ἐπανελθόντα τὸ 1802 ἔτος εἰς Κέρκυραν μέλος εἶδους τινὸς ἀκαδημίας, ἐπονομαζομένης *ἐταιρία τῶν γιλιων*, καὶ θεμελιωτὴν μετὰ τοῦ τότε δεκαπενταετοῦς Μουστοξίδου τῆς Ἀστυκῆς Ἐφημερίδος», καὶ ὑπ' ὄψει ἔχων ἀναγνώστας Ἑλληνας, ἐξελλήνισε τὸ τῆς *Gazzetta Urbana* ὄνομα· ἐκ τούτου δὲ πλανηθεὶς ὁ κ. Μ. Παρνίκας ὑπέθετο ἐφημερίδα ἑλληνικὴν Ἀστυκὴν ὀνόματι, ἐκδιδομένην ἐν Κερκύρᾳ κατὰ τὸ δεύτερον ἔτος τοῦ παρόντος αἰῶνος, ἣν πλάνην καὶ τῷ Queux de St. Hilaire μετέδοτο. Ἐντούτοις ἂν τὰ περὶ Ἀστυκῆς προήλθον ἐκ τῆς ἐξελληνίσεως τοῦ ὀνόματος τῆς *Gazzetta Urbana* δὲν ἔπεται ἐκ τούτου ὅτι καὶ οὐδεμία ἑλληνικὴ ἐφημερίς ἐξεδίδετο ἐν Κερκύρᾳ κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρόντος αἰῶνος, ἀφ' οὗ μάλιστα τὴν ὑπαρξὴν τοιαύτης διδασκόμεθα ἐξ ἀσφαλῶν πηγῶν. Οὕτως ἐκ τῶν τῇ 14 αὐγούστου τοῦ 1812 ὑπὸ τοῦ Μ. Δ. Σχινᾶ ἐκ Κωνσταντινουπόλεως πρὸς τὴν σύνταξιν Ἑρμοῦ τοῦ Λογίου ἐπισταλέντων, συνάγομεν ὅτι μετὰ τὴν Ἐφημερίδα τῶν Μαριδιῶν ἐξεδόθη ἐτέρα ἐν Κερκύρᾳ, ἧτις ἦν πλήρης ἰταλισμῶν· ἰδοὺ ἐπὶ λέξει τί περὶ τούτου ὁ Σχινᾶς ἔγραφε, «μόλις πρὸ εἰκοσιν ἡδὴ ἐνιαυτῶν ἔλαβεν ἀρχὴν, ἀλλὰ καὶ ἔπαυσε μετ' ὀλίγον νὰ ἐκδίδεται εἰς Βιένναν πολιτικὴ ἐφημερίς εἰς γραικικὴν γλῶσσαν. Πρότινος ἡδὴ καιροῦ ἐκδίδεται καὶ εἰς Κέρκυραν ἄλλη ὁμοία, γέμουσα ὅμως κατὰ δυστυχίαν ἀπὸ πολλοὺς ἰταλισμοὺς» (Ἑρμοῦ τοῦ Λογίου 1812 σελ. 375).

Σὺν τῇ ἐνάρξει τοῦ 1811 ἀνεφάνη ἐν Βιέννῃ «Ἑρμῆς ὁ Ἀόριος, ἡ φιλολογικαὶ ἀγγελία ὑπὸ Ἀνθίμου Γαζῆ ἐκδιδόμενα ἐν Βιέννῃ τῆς Ἀουστρίας, ἐκ τῆς τυπογραφίας τοῦ Ἰωάνν. Βερθολ. Τζβεκίου, πρῶην Βενδόττου.»

Τὸ φιλολογικόν τοῦτο περιοδικόν ἐξεδίδετο δις τοῦ μηνός, καὶ συνεκροτεῖτο ἐκ δύο τυπογραφικῶν φύλλων εἰς 8, ἐτιμᾶτο δὲ γρ. 15 ἐτησίως ἢ 7 1/2 καθ' ἐξάμηνον.

Λαμβανομένου ὑπ' ὄψει ὅτι κατὰ τὴν ἐποχὴν